

## SI 38 Sigtuna, Kv. Professorn 2

**Litteratur:** H. Gustavson, Arbetet vid Runverket, Stockholm, i: Nytt om runer 12 (1997, publ. 1998), s. 30.

**Äldre avbildning:** H. Gustavson, teckning a.a., s. 30.

**Signum i Samnordisk runtextdatabas:** U NOR1997;30F

Ett revben av nöt med runinskrift påträffades vid arkeologisk undersökning år 1995 i kv. Professorn 2 (Provruta 1:4. Ruta H4:3. Fyndnummer 3854).<sup>1</sup> Datering till 1100-talet. Revbenets längd är 108 mm, bredd 38 mm och tjocklek 6 mm. Runhöjd 21 mm (1 t).



Fig. 1. Runbenet SI 38 från kv. Professorn 2. Foto Bengt A. Lundberg 1996 (RAÄ/KMB fd964919).

Inskriften:

◀ **tā**pr ◀ **tā**  
Taðr(?) ...  
»Tad(?) ...»

Till läsningen: Inskriften läses från höger till vänster. Bindrunan 1 och 4 **tā** har ensidig **t**-bistav och dubbelsidig **a**-bistav. I 2 **p** som är 6 mm hög skär bistavens övre spets igenom och något förbi huvudstaven. I 3 **r** är bistavens nedre del överlång. Före 1 **tā** och 4 **tā** och finns ett vinkelformat streck öppet åt höger. De två strecken fungerar möjligen som skilletecken.

<sup>1</sup> I artikeln i Nytt om runer 12 (1997 s. 30) anges felaktigt kv. Professorn 4.



Fig. 2. Detalj av ristningen på Sl 38 från kv. Professorn 2. Foto Bengt A. Lundberg 1996 (RAÄ/KMB fd964923).

Eftersom ett enskilt ord på runsten inte sällan återger personnamn, kan runföljden **tāpr** tänkas återge ett mansnamn. Att det är en bildning till ett substantiv motsvarande det feminina fisl. *tǫnn* (pl. *tennr*) 'tand' med **pr** såsom tecken för en utveckling /nnt/> /ðr/ är formellt möjligt. Om denna utveckling se Michael Lerche Nielsen, *Frem og tilbage er ikke lige langt. Vikingetidsruner og sproghistorien*. Selskab for Nordisk Filologi. Årsberetning 1996–1997 (1998), s. 167–171. Mansnamnet *Tannr* förekommer både som förnamn och binamn. Namnets karaktär är oviss men binamn sannolikt det primära. Betydligt vanligare är dock en annan bildning till *tǫnn*, nämligen mansnamnet *Tanni*. En annan och kanske troligare tolkning av **tāpr** är att det är ett binamn som hör samman med det neutrala substantivet *tad* 'gödsel, dynga utbredd på marken', som fortfarande lever i dalmål och gotländska (*Orä Jaku jär nere äi änge u tråskar tad* (slår sönder gödsel) Fleringe sn, Gotland) och säkerligen var vanligt i bondesamhället, t.ex. i fornsvenskans *tadha* 'gödselad äng'. I fornisländskan förekommer det med en nyans av omanlighet i benämningen *Taðskegglingar* («skitskägg») som öknamn på söner till Njál, som själv omtalas som *karl hinn skegglausí* (*þér eruð kallaðir taðskegglingar en bondi minn karl hinn skegglausí* Njála, Íslenzk Fornrit XII (1954), kap. 44). En benämning *taðzkona* 'lagårdspiga' förekommer i *Diplomatarium Islandicum III* (1857 ff.), s. 415<sup>16</sup>, 1388: *tadskona viij alner h[vítar]*.

Belägget **tāsr** på den försvunna runstenen U 93 hör möjligen samman med *Taðr*, om man med Magnus Källström (i *Fornvännen* 75 (1980), s. 186) uppfattar det som ett mansnamn *Tassi* < \**Tað-si* (dvs. att runan **r** står för *i*). Men han påpekar också (Järfällas runstenar (1998), s. 27) att det kan vara ett binamn *Dāsi* 'Dåse' dvs. 'odåga, lathund', känt från fornisländskan och norska och svenska dialekter. Ett tredje alternativ kan vara ett binamn *Tassi* till de norska dialektorden *tase*, *tasse* 'lågväxt träd; oansenlig karl' (Aasen och Ross) och det svenska dialektordet *tasse* 'litet träd'. Runföljden 4 **tā** kan vara en ansats att upprepa det föregående ordet, som inte fullföljts.



---

Detta dokument ingår i en digital utgåva av runristade lösföremål från Sigtuna. Dessa publiceras fritt tillgängliga på Internet.

Texten är ännu preliminär och kan komma att revideras. Hittar du felaktigheter eller känner till källor som inte har utnyttjats är du välkommen att meddela författaren dessa på nedanstående e-postadress.

Författare: Helmer Gustavson  
Kontakt: [magnus.kallstrom@raa.se](mailto:magnus.kallstrom@raa.se)

**Riksantikvarieämbetet**  
Box 1114, 621 22 Visby  
Tel. 08-5191 8000, Fax 08-660 7284  
[www.raa.se](http://www.raa.se)